

21.5.2019 STM/633/2019
STM021:00/2019**OT-RYHMÄN KOKOUSMUISTIO 21.5.2019**Aika 21.5.2019 kello 9.00-12.00
Paikka Ympäristöministeriö, Aleksanterinkatu 7, Helsinki, Pankkisali

Läsnä: Ritva Halila, ylilääkäri, STM (puheenjohtaja)	(x)
Marjo Malja, sosiaalineuvos, STM (varapuheenjohtaja)	(-)
Mikael Palola, Keski-Suomen sote-maku –vastuuvalmistelijä	(etäx)
Mari Antikainen, vastuusotevalmistelijä, Kuopio	(x)
Ilona Luoma, lastenpsykiatrian professori, Kuopio	(etäx)
Riitta Hakoma, lapsi- ja perhepalveluiden johtaja, EKSOTE (x)	(x)
Klaus Ranta, linjajohtaja, HUS (x)	(x)
Riitta Vartio, avohuollon päällikkö, Helsingin kaupunki	(x)
Laura Yliruka, kehittämisspäällikkö, Socca/HUS	(x)
Kaisu Toivonen, perusopetusjohtaja, Espoo (x)	(x)
Kaija Puura, lastenpsykiatrian professori, ylilääkäri, TAYS	(x)
Tuire Sannisto, ylilääkäri, Tampere	(x, etä)
Päivi Saukko, sote-koordinaattori, Etelä-Pohjanmaa	(x)
Matti Hursti, sivistysjohtaja, Ylöjärvi	(x)
Jarmo Salo, hallinnollinen apulaisylilääkäri, OYS	(x)
Jarmo Körkkö, lastentautien erikoislääkäri, PPSHP	(x, etä)
Mikko Hulkkonen, muutosagentti, Varsinais-Suomi	(x)
Anna Mäkelä, ylilääkäri, Satakunnan sairaanhoitopiiri	(x, etä)
Jussi Björninen, palvelualuejohtaja, Vaasa	(x, etä)
Yontale Gebrenegus, kokemusasiiantuntija, Osallisuuden aika	(x)
Nazia Kautto, kokemusasiiantuntija, Osallisuuden aika	(x)
Riitta Särkelä, pääsihteeri, Ensi- ja turvakotien liitto	(x)
Jussi Ketonen, kehitysjohtaja, Lauste	(x)
Jussi Pihkala, opetusneuvos, OKM	(x)
Tarja Pösö, sosiaalityön professori, Tampereen yliopisto	(x)
Johanna Lammi-Taskula, johtaja, THL	(x)
Matti Salminen, valtion koulukotien johtaja, THL	(-)
Taina Mäntyranta, lääkintöneuvos, STM / OHO	(x)
Mikko Huovila, erityisasiiantuntija, STM / OHO / Digi	(x)
Juha Luomala, sosiaalineuvos, STM	(x)
Annika Parsons, neuvotteleva virkamies, STM (sihteeri)	(x)
Mia Tapiola, ylilääkäri, palvelupäällikkö, Kymsote (sihteeri) (x)	-
Nanna Miettunen, OT-keskuskoordinaattori, Pirkanmaa	(-)
Anniina Kaittila, yliopistonlehtori, Turun yliopisto	(x)
Saara Leppinen, neuvotteleva virkamies, STM	(x)
Anna Tiili, sosiaalityöntekijä, Helsinki	(x)
Päivi Nurmi-Koikkalainen, johtava asiantuntija, THL	(x)
Petra Kouvonen, kehitysjohtaja, ITLA	(x)
Marja Heikkilä, johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	(x, etä)

Leena Repokari, linjajohtaja, HUS

Riitta-Kerttu Kaltiala-Heino, professori, ylilääkäri, PSHP/TaY (-)

Jaana Jokinen, Pohjois-Pohjanmaan vastuusotevalmistelija(x)

(-)

1. Kokouksen avaus
Puheenjohtaja avasi kokouksen.
2. Työryhmän järjestäytyminen
Käytiin esittäytymiskierros.
3. Edellisen kokouspöytäkirjan hyväksyminen
Hyväksyttiin pöytäkirja.
4. Asialistan hyväksyminen
Hyväksyttiin asialista.
5. OT-keskuksen tehtävien linjaus
Alueiden selvitykset käytiin läpi ja keskusteltiin linjauksista. (diat liitteenä).

OT –loppuraportissa esitetyt alueellisten työryhmien esittämät tehtävät sekä alueilta tähän kokoukseen pyydetyt aiheet listattiin ja niistä keskusteltiin.

Keskusteltiin siitä tulisiko OT–keskuksissa olla suoraa asiakaspalvelua eli palvelutuotantoa; selkeää päätöstä ei vielä tehty.

Nostettiin esiin myös määrittelyn tarve siitä, onko kyseessä erilliset yksiköt vai verkostomuotoinen työote. Keskustelussa päädyttiin siihen, että kyseessä olisi monialainen verkostomainen ydinyksikkö, jossa ammattilaisten verkosto tulee yksilön/työntekijän tueksi.

Tehtävien priorisoinnista todettiin, että OT-tasolle kuuluvat monialaista ja moniammatillista osaamista edellyttävät konsultaatiot ja asiakaspintaan liittyvät tapaamiset vaativissa asiakastapauksissa. Näihin liittyvät ilmiöt, ilmiöiden monialainen tutkiminen, vaikuttavien näyttöön perustuvien mallien kehittäminen ja mallien implementaatio koko Suomen tasolla.

Keskusteltiin, että osa ilmiöistä on harvinaisia ja siksi erityistä osaamista vaativia, mutta osa ilmiöistä yleisiä, mutta sekä asiakas-, että työntekijänäkökulmasta kompleksisia ja edellyttävät siksi monen eri osaajan yhteistyötä. Nämä lähtökohdiltaan erityyppiset vaativat tilanteet edellyttävät usein erilaista lähestymistä ja syventymistä.

Keskusteltiin osaamisen jalostamisesta ja profiloinnista. Malliksi nostettiin esim. Norjassakäytöshäiriöiden ympärille rakentunut kansallinen osaamiskeskus, jossa tehdään koko Norjan laajuisesti tiettyjen näyttöön perustuvien menetelmien levittämistä. Tätä kautta vahvistetaan perustason osaamista ja myös tulevaa toimintaa, jolloin siirtyminen vaativimpiin palveluihin vähenee. Näyttöön perustuvien toimintamallien käyttöönotto ja levittäminen nostettiin tässä yhteydessä esim. pääkaupunkiseudun OT-keskuksen tehtävänä esiin. Sosiaalialan osaamiskeskus ja Helsingin yliopisto suunnittelevat tähän piloitointia. ITLA:lla on valmius tuottaa tietoa näyttöön perustuvista malleista. Tampereen alue olisi profiloitumassa päihdeongelmaisten, raskaana olevien ja pikkulapsivanhempien tuessa, vammaisen lapsen hoidossa ja kuntoutuksessa, väkivaltarikoksiin syylistyneiden auttamisessa, rikoksen uhriksi joutuneiden lasten haitanarvion valmistelussa. Turun alueen erityisprofiili olisi yhdistelmäyksikön ja vakavan väkivallan uhrien auttaminen. Kuopiossa olisi myös yhdistelmäyksikön kehittämistavoitteet ja Jyväskylän alueen kanssa yhteinen vammaisten

lasten monialainen tuen kehittäminen. Lisäksi terveystieteiden hallinnon yhdistäminen nähtiin vahvuutena. Oulun OT ja Lapin yliopisto olisivat valmiita profiloitumaan kehitysvammaosaamisessa, vaativien ero/vieraannuttamisasioiden, riippuvuushoitojen ja sähköisten menetelmien kehittämisessä.

OT-keskusten toimintaan liittyvässä tutkimuksissa korostuu monialaisuus. Erityiseksi näkökulmaksi OT-keskuksissa nostettiin palvelujärjestelmätutkimus, joka yhdistyy asiakaspintaan. Sivistyssektorin kokousedustajat ehdottivat sivistyssektorin ottamista mukaan tutkimus- ja kehittämishankkeisiin sekä, esim. pilotteihin. Näitä voidaan rakentaa yhdessä alueiden VIP-verikoston kanssa. He totesivat, että sivistystoimeen on jo sisään rakennettu moniammatillinen ja monitasoinen yhteistyö. Lisäksi järjestöjen hyödyntäminen tutkimuksessa olisi tärkeää. Lainsäädäntömuutoksia tarvitaan erityistilanteisiin.

Neuropsykiatrisen (NEPSY) osaamisen vahvistaminen ja selkiyttäminen nostettiin esiin (kts. Liite), tähän olisi mahdollista kehittää malleja ja toimintatapoja erityisesti Tampereen ja Kuopion alueilla. NEPSY-teemoja kehitetään nyt monella sektorilla. Myös VIP-verkostot pitäisi saada mukaan tähän työhön.

Teemoina ja tutkimuksellisinä lähestymisinä nostettiin esiin: Lasten osallisuuden kokemuksen vahvistaminen vaativissa palveluissa, perheen ohjauksen ja tuen tutkimuksellinen lähestyminen sekä arviointimenetelmien yhteinen kehittäminen eri tieteenalojen yhteistyönä. Keskusteltiin, määritelläänkö kehittämistarpeita diagnoosilähtöisesti, ilmiölähtöisesti vai palvelujen yhteen sovittamisen näkökulmasta. Harvinaiseen ja vaativaan kokonaisuuteen perehtyminen ja laaja-alainen kehittäminen, koordinaatio ja tutkimus ovat erillisiä kehittämisenäkökulmia.

Keskusteltiin olisivatko suorat palvelut, tutkimustiedon tuottaminen ja koordinointi OT-keskusten ensisijaisia tehtäviä. Jos palveluntuottonäkökulma irrotettaisiin kokonaisuudesta, tulisi ongelmaksi rahoitus. OT-keskusten suunnittelussa palveluiden tuottaminen toisaalta

nähtiin myös koordinaation ja tutkimuksen perustana. Riskinä toisaalta erityispalveluiden tuottamisessa on se, että OT-keskuksiin lähetettäisiin asioita ja asiakkaita, jotka eivät sinne kuulu. Sähköiset palvelut ovat keskeisiä erityisesti pitkien välimatkojen alueilla, ja niitä on perusteita kehittää yhdessä aikuisväestön sähköisten palvelujen kanssa. Pohdittiin myös, olisiko tarpeen luoda vaativille palveluille oma sähköinen pohja. Määriteltävä edelleen mitä on sosiaalihuollon erityisosaaminen vrt lääketieteellisessä tilanteissa. Keskustelussa korostettiin, että OT olisi nimenomaan erityisasiantuntijoiden verkosto, jossa käsitellään ja ratkotaan vaativia erityiskysymyksiä. Tarkoitus ei ole perustaa uusia poliklinikoita. Sivistyssektorin edustajat nostivat keskusteluun lähikouluperiaatteen, jonka mukaan lapsen arkeen ja ympärille rakennetaan hänen tarvitsemansa tuki. Poliisin rooli korostuu monilla OT-keskuksiin suunnitelluilla alueilla. Yhteistyötä poliisin kanssa on tarpeen edelleen edistää. Asiakkaan näkökulma on keskeinen kehitettäessä palvelua. Uudet Ilmiöt tuovat uusia haasteita. Esimerkiksi taistelualueelta palaavien lasten auttaminen on uusi haaste, johon pääkaupunkiseudun OT-keskus tulee mukaan.

6. Pilotointihankkeet
LASTA-mallin esittely (liitteenä diat)

LASTA-toimintamallissa viranomaiset ja tarvittavat palvelut rakennetaan lapsen ympärille, ja toimijat huolehtivat ajantasaisesti avun saannista sekä siitä, että lapsi tai nuori ja hänen perheensä eivät putoa palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Nykyisin viranomaisprosessit erityisesti lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tutkimuksissa ovat kohtuuttoman pitkiä. Mallin edelleen kehittäminen ja ohjausryhmän muodostaminen alkaa. LASTA mallin (Barnahus) valtakunnalliseen levittämiseen ja käyttöön ostoon myönnettiin merkittävä rahoitus vuoden 2019 ensimmäisestä lisäbudjetista, vuodelle 2019 noin 800 000 euroa, v. 2020 noin 1,6 milj. € ja kahdelle seuraavalle vuodelle 2,8 milj. €. Suomessa kehitetään LASTA-hankkeessa sekä seksuaalista että myös fyysistä väkivaltaa kokeneiden lasten ja nuorten tutkimuksia ja hoitoa. Keskustelussa korostettiin nuorten hyvinvoinnin turvaamista, ja toivottiin myös muiden lasten ja erityisesti nuorten vaativien palveluiden kehittämistä.

7. Seuraava kokous
19.8.2019, klo 10-13
8. Muut asiat
Ei esille muita asioita.
9. Kokouksen päättäminen
Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.00

JAKELU

Osallistujat